

Joensuun työllisyyden asiakasraadin *Voiko työtön unelmoida* – podcast

MUSIIKKIA

Työttömyys tuntuu masentavalta. Joka päivä pitää yrittää saada itsensä ylös tekemään asioita. Se on haasteellista. Se on haasteellista myös sen takia, että taloustilanne on niin tiukka, sekin aiheuttaa omat paineet elämässä. Jos etsii töitä niin siinäkin on omat haasteensa, että osaat oikealla tavalla etsiä töitä. Siinä on kyllä kaikki negatiiviset tunteet laidasta laitaan, melkein. Masennukset ja toivottomuudet ja näin pois päin. Muistan silloin kun oli pitkä työttömyys, että kun aamulla heräsin, tuntui että miten tässä taas jaksaa nousta. Pakko oli nostaa itsensä vaan ylös ja ruveta vaan tekemään jotain. Kyllä se vaati itseltä henkisesti tosi paljon, että nouset ylös ja rupeat tekemään jotain askareita.

Työttömyys on kuitenkin prosessi. Voi olla semmoinen shokkivaihe ja sitten torjunta. Sitten etsintä, että tosi paljon etsii niitä työpaikkoja ja sitten huomaakin, että ei tule edes haastattelukutsuja.

Välillä on näköalaton olo, kun ei tiedä kuinka kauan työttömyys kestää. Ja kun haluaisi olla osallinen yhteiskunnassa, niin siitä tulee osattomuuden tunne.

Minun työttömyystaustani on aika rankka muutenkin taloudellisesti ja kymmenen vuoden kotiäitinä oleminen. Sitten kun joku kysyi minulta, että kun olisi ihana olla kotiäitinä, kun olisi mahdollisuus. Silloin ajattelin, että en nyt taida sanoa sitä ääneen, että kun ei ole töitä niin olen pakosta kotiäiti. Muistan kun kymmenen vuottakin olin kotiäitinä, kun kerran kuulin sanan unelmani. Oikein säpsähdin, että mikä se on. Siitä pikkuhiljaa aloin miettiä, että voihan sitä elämässä tietysti unelmoidakin, eikä aina yrittää selvittää päivästä toiseen. Muistan kun lapset olivat pieniä, että tiesin kun oli kolme kauppa lähellä, missä minkäkin verran maksoi margariinit ja minkä verran maksoi toisessa kaupassa maito. Tiesin että mistä kaupasta ostan maidon, mistä ostan leivän, mistä saan margariinia tai näin pois päin. Tiesin kaikki hinnat niistä kaupoista. Ja sitten rattailla kuljin lasten kanssa. Siihen aikaan kulki vielä leipäauto, joka möi pakasteleipää. Ihmiset kävivät sieltä säkillä ostamassa. Minullakin oli rattaissa alhaalla semmoinen leipäsäkki, minkä minä kotiini toin. Kyllä siinä aika paljon piti neuvokkuutta kehittää. Sitten toinen juttu oli, että vaikka sinulla itselläsi oli se olotila kauhean rankka ja masentunut niin koko ajan ajatteli, että minun on pakko olla positiivinen ja iloinen, koska minulla on lapset, että en vaikuta heihin. Kyllä aika rankat vuodet olivat silloin takana.

Tuossa tuli tosi hyvin tuo selviytyminen. Jos on jatkuvaa selviytymistäistelua, niin kyllä se pitkässä juoksussa vie ilon. Niin kuin tuosta tuli, siellä kuitenkin on silloin kun raapii sieltä pohjasta, onnea. Mitä ne ovat ne minun elämäni unelmat, että saa sitä myönteisyyttä elämään. Työttömyys on tappava ja sehän tuo myös mielenterveysongelmia. Mielenterveyttä hoidetaan sitten terveyspuolella. Työttömyyden katkaiseminen tai että saataisiin rakentavia vaihtoehtoja hyödyttää koko meidän yhteiskuntaamme.

Voisi miettiä, että miksi yhteiskunnassa halutaan, että köyhät ovat aina keskuudessamme.

Itse olen miettinyt sitä, kun monesti sanotaan, että miksi työttömät eivät mene töihin. Tiettyjä töitä on tarjolla, mutta ne ovat niin matalapalkkatöitä, että niillä ei elä. Miksi meillä on semmoista matalapalkkaa, jolla ei ihminen elä? Miksei palkkatasoa nostetta?

Varmasti sitä ihmetellään, että miksi ei ole töitä ja kysellään kovasti, että onko niitä ja oletko hakenut ja niin pois päin, että se on se pääkysymys.

Lapsilta on aikoinaan tullut toiveita, että sinun pitäisi ostaa auto ja olen yrittänyt selittää, että ei ole varaa ja muitakin tuommoisia asioita. Eiväthän he ymmärrä tiettyjä asioita. Ystävien suhteen, jos on vaikka kalliimpia harrastuksia. Voi olla, että ei ole rahaa mennä kahvilaan, minne toiset haluavat mennä. Kyllä se jossain määrin eristää.

Varsinkin kun työttömyys jatkuu, niin aletaan ihan ääneen ihmettelemään, että onko minussa jotain vikaa. Olen kuullut ihan läheiseltä sanonnan, että vain ihmiset, joilla on järkeä saavat töitä. Ihan loukkaavia kommentteja. Tietenkin se koskee, koska juuri nämä ihmiset, jotka sanovat näitä niin he ovat samassa työpaikassa olleet kolmekymmentä vuotta. He eivät todellakaan koskaan ole kokeneet työttömyyttä ja juuri tätä pätkätyötä ja tämmöistä. Heillä on ollut onni olla siinä samassa työssä. Sitten huomaa, että ei riitä sitä empatiaa, myötätuntoa eikä ymmärrystä. Minä en halua katkeroitua, minä haluan kuitenkin pitää niihinkin ihmisiin suhteet. Ymmärrän että heillä on sitten sillä puolella vajavaisuutta. Mutta tässä tuli esille, että se myös rajoittaa ihmissuhteita. Esimerkiksi jos on vaikka sukujuhlat tai jotkut juhlat niin ihan oikeasti miettii, että minulla ei ole varaa maksaa lahjaa tai jotain sellaista. Ei ole varaa edes matkustaa, vaikka niihin juhliin. Se rajoittaa ihmissuhteita ja se kun talous paukkuu. Ei ole mitään varaa mihinkään ylimääräiseen.

Ei ole mihinkään varaa. Muistan kun joskus kerättiin pulloja ja purkkeja, että saatiin vähän rahaa ja mitä kaikkea, en muistakaan. Jollain keinolla piti keksiä jotain rahaa ja tosiaan ei niihin lahjoihin ollut varaa, kun lähti jonnekin. Piti yrittää keksiä itse lahjoja ja itse tehdä kortteja ja näin pois päin.

MUSIIKKIA

Haluan puhua myös siitä, että työmarkkinatuki ja peruspäiväraha eivät ole mitään lähempänä 1 000 € vaan oikea summa olisi 500 € kuussa. Tästä on minusta väärä luuloja ja uskomuksia, että työttömät saisivat paljon rahaa ja vaan haluaisivat laiskotella kotona.

Itse olen sinkku ja on tosi haastava taloudellinen tilanne, kun on pienellä Kelan korvauksella, josta menee 20 % veroa ja siitä pitäisi maksaa laskut. Sitten saa asumistuen, joka ei tietenkään kata sitä asumista. Kyllä se on sellaista taiteilemistä. Tähän haluaisi muutosta. Tärkeä seikka on se, että joka vuosi nostetaan kaikkia vuokrien hintoja ja elintarvikkeiden hintoja mutta työttömän Kela korvaus on pysynyt vuosista toiseen samana. Tähän kyllä tarvitsee muutosta.

Voi sanoa, että työttömyys tukee askeettista elämäntapaa.

Tuntuu sinnittelyltä ja välillä vähän turhankin jännittävältä. Jos pyörä hajoaa, pitäisi saada pyörä käyttöön ja bussilla on kallis matkustaa. Jotenkin tässä yhteiskunnassa oletetaan, että ihmisellä on varaa tiettyihin asioihin. Tietenkin kaikilla on varaa ostaa tietokone, vaikka toisen pitää säästää sitä varten pidemmän aikaa. Moni mikä on itsestään selvää monille ihmisille niin ei ole aina sitä työttömälle. Pitäisi muistaa, että työttömillä on kuitenkin oma arvonsa eikä antaa muiden määritellä itseään. On tärkeää, että pystyy säilyttämään itse arvostuksen.

Meillä kaikilla on ihmisarvo. Se on tosi tärkeätä. Minä olen ainakin huomannut omassa elämässä, kun on työtön, että minä en identifioi sitä omaan persoonaani, että minä olen työtön vaan voi sanoa, että minä olen ihan ok ihmisenä. Minulla ei vaan tällä hetkellä ole palkkatyötä. Tämä on tosi tärkeätä koska se vaikuttaa mielenmaisemaan. Kun tulee koko ajan negatiivista mitä liittyy työttömyyteen niin se alkaa masentaa ihmistä. Ihmisestä tulee yhä enemmän työkyvytön. Se on kierre ja sen takia on hyvä säilyttää oma arvonsa ihmisenä. Myös työtön voi vaikuttaa yhteiskunnallisissa asioissa mutta pitää olla tosi aktiivinen koska tämä yhteiskunta hirveän helposti sulkee juuri työttömät ulkopuolelle.

MUSIIKKIA

Julkista keskustelua työttömistä käyvät yleensä ne, jotka eivät ole työttömiä ja jotka eivät tiedä työttömien arkea ja työttömien elämää ja kuinka se vaikeuttaa ylipäätänsä yhteiskunnallista toimijuutta. Julkista keskustelua pitäisi käydä juuri työttömät ja olla yhteydessä muihin julkisiin keskusteluihin, mutta työttömiä ei oikein oteta mukaan päätöksiin, jotka koskevat nimenomaan työttömyyttä ja työttömiä itseään.

Voi olla, että työttömistä ei puhuta ollenkaan, työttömien asioista, he ovat näkymättömiä. Ainakin vanhemmat työttömät, jotka ovat pitempään olleet työttöminä, he ovat omissa oloissaan.

Työttömän tilannetta eivät monetkaan ymmärrä. Ihmiset eivät aina ymmärrä sitä mitä eivät ole itse kokeneet vaan muodostavat mielipiteensä olettamusten perusteella.

Yhteiskunnallisena ratkaisuna olisi, että työtä voitaisiin lähteä rohkeammin jakamaan, kehitettäisiin uusia malleja ja systeemejä. Esimerkiksi se, että työtä voi puolittaa ja osittaa. Kaikki kustannukset nousevat niin kovaa vauhtia. Miksi ruokakustannukset, asumiskustannukset nousevat. Jokuhan siellä vetää välistä. Yhteiskunnan pitäisi tulla enemmän läpinäkyväksi. On piilokorruptiota ja se vaikeuttaa ihmisen toimeentuloa.

Työn jakaminen olisi minusta erittäin hyvä idea. Toivon että ihmiset avartaisivat mielensä ja miettivät omaa elämäntilannetta. Onko se rahan haaliminen vai onko se jaksaminen, että jaksaa työn ulkopuolellakin? Ihmisen asenteisiin voisi yrittää vaikuttaa jollain tavalla.

Sellainen tuntuma on, että iäkkäämpiä ja paljonkin kouluja käyneitä ei niinkään huomioida työmarkkinoilla, että nuoremmat menevät edelle.

Minusta kaiken ikäiset työttömät pitäisi huomioida. On nuorillekin tärkeää, että pääsisivät rakentamaan omaa elämäänsä ja tulisi merkityksellisyyden tunne.

Minusta sellainen terve yhteisö ja terve työpaikka on semmoinen, jossa on monen ikäisiä ihmisiä töissä, koska jos on monen ikäisiä ihmisiä töissä niin he tuovat niitä omia taitoja ja omia voimavarojaan esiin. Yhteisö kukoistaa ihan eri tavoin, jos siellä on vaan niitä kaksikymppisiä ja kolmekymppisiä.

MUSIIKKIA

Yhteiskunta pitäisi saada tasapainoisemmaksi. Toisessa päässä ovat ylikuormittuneet työntekijät, jotka uupuvat ja toisessa päässä ovat työttömät. Voisi saada semmoista yhteiskuntaa, joka olisi keskittien yhteiskunta. Se ei ole huono yhteiskunta vaan se on hyvä. Ei kaiken tarvitse mennä ääripäähän. Minulle ihanneyhteiskunta olisi anteeksiantava yhteiskunta, annetaan anteeksi ja inhimillinen yhteiskunta. Nyt meidän yhteiskuntamme arvot ovat kilpailu, ylikilpailuhenkinen itsekkyyt ja ahneus. Kuka kerkeää vaan ja kuka saa voitot käärittyä omiin taskuihinsa. Meidän pitäisi luoda semmoinen yhteiskunta, joka on empaattinen, antava ja huolehtiva yhteiskunta. Se olisi aivan ihana.

Vapiskaa päättäjät. Kun työttömät laittavat yhteen voimavaransa ja yhdistyvät niin tähän maahan tulee muutosta. Työttömillä on niin valtavasti voimavaraa muuttaa tätä meidän maata, että kyllä kannattaisi nyt herätä laittamaan työttömien asioita kuntoon.

MUSIIKKIA

TARMO-hankkeella kehitetään yhdessä monialaista työllisyys toimintaa Pohjois-Karjalassa. Hanketta rahoittavat Euroopan Sosiaalirahasto, Etelä-Savon Ely-keskus, Joensuu, Kontiolahti, Liperi, Polvijärvi, Outokumpu, Ilomantsi, Kitee, Tohmajärvi, Rääkkylä, Nurmes ja Valtimo, Riveria sekä Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys.